

P O L G Á R T Á R S.

Társadalmi, ipar, kereskedelmi, tanügyi s közgazdasági lap.

Előfizetési díj: egy évre 6 frt., félfévre 3 frt., negyedévre 1 frt. 50 kr.
Az előfizetési díjak Kutas Imre könyvnyomdájába intézendők.

Megjelen minden vasárnap.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: kismesteru. 1385. sz.

Hirdetések: a legjutányosabb árszámítás mellett a kiadóhivatalban vétetnek fel.
Bélyegdíj minden közlésnél: 30 kr. — Nyilt tér petit sora 20 kr.

Iparügy.

Országos iparügyünk terén ha valaha, úgy a jövőt illetően nagy változásoknak nézhetünk eleibe. A bank és vámtügyi politika következtében nem várt események várnak ránk általában, különösen ipar-kereskedelem és közgazdaságunkat érdeklőleg. — És mi debreceni iparosok látva látjuk a veszélyt, mely bennünket is érhet, mindazáltal tétlenkedünk. Az általános ipartársulat szervezése oly anyira ígárlában halad, s talán el is marad! — Holott ez lehetne és volna hivatva annak idejében hatni, alkotni az ipar terén városunk s maguk az ipartársulatok, az iparosok, segédek és tanoncok érdekében. — Mint tudjuk e tekintetben a szervező bizottság javaslat kidolgozásával bízott meg. Hol vannak ők? Mi oka, hogy hónapok telnek és még sem szentelnek pár napot a közöl az eszme megtestesítésének? Láttátok a közönyt, e kiríthatlan szerbtöviss, nyírára erőt vett már iparosaink kebelében, hogy azt kiirtnak egy általános nemiségek? Bizonyára fájdalom! mai napság legszentebb ügy is a társadalom terén az általános közönyt áldozatul szokott esni, melynek pedig hoszan tartó és virágzó élet igérkezik.

Polgártársak! iparosok! Ne engeditek oda dobni az általános ipartársulat nemes eszméjét a közönyösségnek, rajonjatok meg az alkalmat, használjátok az időt és vállatve tartásokat össze s az a haza érdekében, mert tudva van, hogy a tölgy is ha magában áll gyenge, az erdőben többekkel együtt bátran áll az idő k viharos járásával, — éppen az egyes iparos egy magában véve képes valami nemesebb, magaszosabb ne megtestesítésére: míg többen állt, karöltve létesíthetik azt.

Debrecen város jelene és különösen a bizottságot nyújthat nekünk, hogy kebelében, egy általános ipartársulat hivatva van és lehet megővni és élni az egyes iparosok érdekeit, mert a körülmények közt, a város iparosai örövendhetnek oly jólétnek és helynek minőt egy jól szervezett általános ipartársulattól várni lehet. Épen azért nincs vesztegetni való időnk kezdeni, hozzá kell látnunk a nagy munkának, hogy a késedelmezés kimondhatatlan károsodásunk szülőanyja legyen.

Parlagi gavallér.

(Modern poéma.)

János urfi, mint kész férfi
Haza tért az iskolákból, —
Sokat látott, sokat hallott,
Mégis a mi több, számár volt.
Jó szülői elhunytanak
Réges-régen,
Leggazdagabb fiu így lón
Nagy vidéken.
Felkiáltott jó kedvvel:
„Nem osztozom senkivel!”
Volt mégis egy tudománya,
Mit nem tanult, de csak rája
Tapadt;
Az adósságszínaláshoz
Jól tudott,
Százra ötvent, s ötre tizet
Alkudott.
Örültek az uzorások,
— Mért örültek volna mások?
Oly szerencse érte őket,
Mint rablókat, kik vak éjben
Gazdát nem találva ébren —
Biztos, kész munkára jönnek.
János urfi kölcsönre
Pezsg a társak kedve s vére.
Nagy költő volt János urfi,
Kivált, ha a cigány huzni

Munkára fel tehát, győzni kell és fog tudni az eszme, csak erős és szilárd legyen az elhatározás és cselekvés.

— **Az új vámtariffa a háztartásban.** Az új vámtariffa szerint a belföldi petróleum megadóztatik, a külföldi megvámoltatik. Ha valamely családnaponként csak 1 font petróleumot fogyaszt is, egy év alatt 9 frt világi adót fog fizetni. Eddig a világi adót drágán vettük meg, ezennel még adót is fizetünk érte, mint valamely fényüzési cikkért. A kávénál felemelték az eddigi vámot, és pedig hetenkint 2 kilogrammra számított fogyasztás mellett, 2 frt 88 krral egy évre.

— **Hazai iparcarnok létesítése tárgyában** értekezlet tartott a hét folyamán a fővárosban. Eredménye az lett, hogy az értekezlet örömmel vette tudomásul az iparegyesület igazgatóság részéről nyújtott támogatást s felhívást és aláírási ívet körözött a főváros iparosai és kézművesei között, ez idő alatt pedig tervezetet készítend az egyesület szervezése és csarnok felállítására körül.

Névtelen levelek

— a „Polgártárs” szerkesztőjéhez. —

Debrecen, nov. hó.

A debreceni színházi nyugdíjintézet ügyei, — az előző két levélünkben elmondottak szerint, — tehát, minél inkább telt az idő, napról-napra zavartabbak, bonyolultabbak lőnek.

És ez igen természetes; az egyik szabályellenes cselekmény rendezés a másikat szokta maga után vonni, s bár nem állítjuk, hogy itt is ez történt, — azonban a nyugdíjintézet választmány és a városnak minden nemeseért áldozni kész közönsége egy szép napon arra ébredett fel, hogy a nyugdíjintézet pénztárból 21.004 frt 78 kr hiányzott, a nélkül, hogy ez összeget onnan elajánították volna.

Ez a különös, uraim! Nem sajátították el, mégis hiányzik!
Az 1876-ik év október havában Varga Lajos elnöknek Leveleki M. Ágostonhoz irt „Nyilt válaszban” feleletül az is mondatik: „hogy folytonosan vezetettik a számadás, az a szent s magaszos ügy természetéből önként következik, másként nem is történhetvén.”

Mi a szerzett szomorú tapasztalatok után e feleletben óriási ellentétet látunk, — mely abban határozódik, hogy vagy a „szent és magaszos ügy” természete következtében a számadásnak „folytonos vezetése” oka annak, hogy a pénz hiányzik; vagy pedig nem hiányzik vala a pénz, ha a „magaszos ügy” természete következtében a számadások nem vezetettnek folytonosan.

Nem szenved kétséget, hogy mi az utóbbi óhajtott volna inkább, ha nem jövnénk arra a meggyőződésre, hogy bizony sem a számadások nem vezetettnek rendezben, sem a pénz; a menyében az ez időszerint hiányzik.

Azon tények következtében merjük ezt ál-

ítani, hogy a nyugdíjintézet számadásoknak hatóságilag fogantatosított megvizsgálata (mely a szükségesnek mutatkozott alul-felül észrevételezés folytán mintegy 100 ivre terjedt már eddig is) bizonyítja a számadások rendetlen voltát. Hogy pedig a pénz hiányzik, bizonyítja a nyugdíjintézet 1875. ápril 30-kán tartott közgyűlés jegyzőkönyvi kivonatának azon tétel, melyszereint az intézet vagyonállásának megvizsgálására kiküldött választmányi tagok egyike azt jelentette, hogy 21.004 frt 78 krral nyomaik csak az intézet könyveiben találattak meg!

Ime a contrast a felelet és a „szent s magaszos ügy” között.
Bizony szent és magaszos ügy ez, s csak fájó érzellemmel telik el az ember szíve, midőn látja, hogy nem annak tartatott.

Az alapszabályok 34. §-a szerint kirendelt hatósági biztosnak az lett volna főtekrévése, hivatala, sőt kötelessége: öröködni, hogy a dolgok idáig ne fejlődjenek. Hogy mennyiben lett elég téve e paragrafusnak, nem tudjuk, de önként következik, hogy a megejtett számadásoknak ezt is elő kell tüntetniük.

Ily körülmények között nem lehet csodálkozni a felett, ha sokan a nyugdíjintézet különben is zavaros ügyeket, a debreceni színház-ügyet, egy amattól egészen különálló társulat ügyével akarják összezavarni.

Nem keressük az indokot, mely e szándék alatt rejlik; azt sem állítjuk, hogy a két különálló ügynek összezavarása s így még bonyolultabbá tétel által talán az óhajtatnék elérni, hogy az ügyben avatatlank az egész dologból maguknak rövid átnézetet nem szerezhettvén, bármily határozathoz szentesítő szavazattal járuljanak. Egyáltalában nem ez célunk.

De mindenesetre kötelességünknek ismerjük a városi t. bizottsági tagok komoly figyelmébe ajánlani ama közgyűlést, melyben ez az ügy tárgyaltni fog. Fontos ez minden tekintetben Ezrekig érdeklő a várost, és ezrekig magát a nyugdíjintézetet.

Mert végre is az 1875-ik év ápril 30-án tartott nyugdíjint. közgyűlésben, ama felvetett kérdésre, hogy: azon 15.579 frt 66 krral nézve, melyet a színházigazgatóság az intézet vagyonából kikölcsönzött (mire, mire nem? nem tartozik ide) ki nyújtja a kellő biztosítékot? — felhozott ugyan, hogy e kölcsön a városi hatóság jóvállása alá helyeztetett: vagyis más szavakkal: azért a város kezekedik.

Tény-e az, hogy a város a kész fizető kezességét elvállalta a 15.579 frt 66 krért? azt az illető bizottsági közgyűlés jegyzőkönyve fogja megmutatni. De ha tény csakugyan, ez esetben, nem hiszszük, hogy a város ezen összeg kikölcsönzését megengedte, vagy azért a jóvállást elfogadta volna addig — míg a kölcsönvevő színházigazgatóságtól az összegnek megfelelő biztosítékot be nem követelte.

Ha a színházi igazgatóság nyújtott biztosítékot amaz összegre nézve; mi természetesebb annál, hogy azt annak a színház igazgatóságának most is élő tagjai fogják megfizetni. Ha pedig nem nyújtott biztosítékot, akkor a város fizeti meg a közel 16.000 forintot, törvényes kamataival együtt.

Oly kietlen háza, telke;
Éjjel vigad, játszi kedve
Menny s pokol közt leng epedve,
Nappal ázott, mint a csap,
Földre hullott kődarab . . .

Van egy magyar szép szokása,
Hogy fizetni nem szeret;
Hitelezők rohanása
Hangzik: vártunk eleget!
Szépségesen kiforgatják
Mindencből,
János urfi hol elsáppad,
Hol elkékül.
Maga nem tud, nem segítnek
Rajta momek,
Kárörössel osztoznak az
Uztorások.

Most először életében
Barna gond ül meg fejében,
Semmije sincs, gyász jövője
Nem nyujt nyihet pihenőre,
Jó baráti tőle mint el —
Távoznak,
Adná magát fünek fának.
Gondolkozik: jó lenne tán
Fölcsapnia katonának!
Ámde oda emberek is
Kellenek;
Erősek az önkéntesek,

Kérdjük: szabad lenne-e ez utóbbi esetben ily városban mint szab. kir. Debrecen város, bekövetkezni?

Mind eme fölvetett tételek megoldására azon közgyűlés lesz hivatva, melyben a nyugdíjintézet ügye szőnyegre fog kerülni. Legfőbb óhajunk, hogy az intézet előnyére döntessék el az ügy, és a legszigorubb felelősség alá vonnassanak azok, a kik talán hibásak. Sem a nyugdíjintézet, sem a város nem vallhat kárt.

És ezzel kiindulási pontunktól kissé eltérve, mielőtt jelen levelünket bevégeznők, meg kell jegyeznünk, hogy a hatóságilag megvizsgált számadások végleges elintézése után, a nyugdíjintézet ügy még a multa nézve nem lehet teljesen befejezve. Az intézeti alapszabályokban oly szétágazó dolgok vannak lefejtve, melyek talán a szóban levő számadások előterjesztésekor nem fogtak felvetetni, de szükségkép nagyon is a dolog érdemére tarthatnók, s így egy külön vizsgálatot igényelnek.

Hogy ezáltal csak egyet említsünk, elegendő a nyugdíjintézet alapszabályok 3-ik §-ának eme tételét idéznünk: „A városi hatóság amaz egyeteket, vagy bármely a színházban működő vállalkozót a nyugdíjintézet alapszabályokra kötelezni fogja.”

Mennyiben történtek, vagy általában történtek-e intézkedések ezen, és még számos hasonló paragrafusok kiválmá szerint a vállalkozóval szemben? Mindenesetre tisztába és nyilvánosságra hozandó.

De ezekről majd máskor.

— **Budapestről. A király** meglátogatta a nemzeti muzeumot s nagy meglepetését fejezte ki, hogy a könyvtár 70 év alatt oly gazdagságra tett szert. — **A nemzeti dalkör** tegnap este a „Hungaria” dísztermében családi estélyt rendezett a török sebesültek számára. — **A pesti hely. hiv. közsg** főgondnokul Lónyai Gábor választott meg. — **Ehnn** k. a., a bécsi színház tagja „Faust” operában lépett fel a nemzeti színházban a közönség osztatlan tetszéssel között. — **A városligeti** artézi kut furásával már 3000 lábnyi mélységig haladtak. — **Dumas Sándor** híres francia, Bodenstedt Frigyes híres német író, megfogják látogatni hazánk fővárosát.

Levelek egy falusi lányhoz.

— Asszonyok is olvashatják. —

Kedves húgom! Értésemre esett soraiddól, hogy sértve érzed magad legutóbbi levelem által. Panaszokod, hogy nem vagyok eléggé udvarias, sőt majdnem megátokol, a miért tikkaidat itten elbeszélem.

Miről lesz jó ez az érzékenykedés? Tudod, hogy én simán nem tudok beszélni, — de sohasem irok olyat, mi nem igaz.

Irod, hogy egy ember nem teheti csuf-

Neki pedig minden tagja
Reszketeg.

Gondolkozik újra, úgy hogy
Feszül rajta minden ér,
Látja hogy elnyúlt jövője
Többé egy papznet sem ér:
S felakasztja magát másnap
A parlagi gavallér.
Az uzorást jól rá szedte
Ez volt első okos tette.
Sok Jancsinak nem néma
Ez a modern poéma!

Kállay István,

A látcső.

(Színházi tárcza.)

Higgye el nekem kegyed, szép Myss, hogy semmi okom sincs kétségbe vonni, miszerint a műelvek utáni vágy napjainkban ép oly erős, mint volt a rómaiak s görögök korában. Arról nem tehetünk, hogy a modern társadalmi élet azok felfogását — s élvezeteit módosította. Mert hiszen a századok hossza sora átalakítja a divatot és, úgy, mint a hőlcsezetet; az életigazságokat ép úgy, mint az erényeket.

Elmegyünk a színházba s a főcél mellett, t. i. hogy lelünk gyönyörködtesünk, — egy alig észrevett, talán ártatlan ezenvedély út tanyát szívünkben, melynek öntudatlanul, de öntönyszerűleg s kéjjel áldozunk, s a mely szenvedély a szini előadások élveit ép úgy

mire ő azt
ai nagyob-
nézni. Mi
vélekedik
tendő va-
kra nézve,
sárga rész
rül hasz-
földjére.
a vasut-
akarót. Ez
opaiak azt
luttal le-
ki. Egész
az ember
nek ép oly
neki s ő
magához
tem volt,
gositanom
mind ke-
Megkapván
ta megkö-
n megrol-
ezekért
tarthassak
látogassak
ő otthon
én legke-
kem fogja
Matinéma
s egy zöld
Elohoz-
késoritás,
ott. Matin-
esulók. —
ládjáról. Ő
re, el kell
kaffer sört

Általános
ek inne-
követi.
H-Nánáson

Debrecen.
keresett
az egész
Európá-ig,
oltak. Uj-
akon. Ez a
általános-
érettek.
Még ez
késült. A

Kétsze-
kr. Arpa:
Pengeri:
sas: 652 kr.
szalon-

nye.
nem akaratom
és nem köz-
ona. — Szóvat
A. Ujhely O
at mindenün-
gyorsabban.

Y.
idomos.
ndor.

zén
NÁL
kapható

eltételek bár-
gatlan az ér-
prts. 459. §-a
banatpénzé-
ocsáttatni, és
szelöbi becs-

ésre kitűzött
yt. — avagy
hogy e rész-
alós lapban
atandó 15 nap
is, ezen kir-
ok a végrehaj-
tár felelegere

nt telekkönyvi
artott üléseiből.

Beöthy
h.jegyző.

és eszerép-
közlelben

szerkesz-
1—3

fá azt, ki hozzá oly közel áll, a mint te én hozzám...
Lám, lám, edes hűgom! Minő nagy diploma vagy!
Ime! az igazmondást — csufjátevésnek tudod keresztelni.

De vessünk fátyolt a multra. Beszéljünk dolgairól.
Irod, hogy helyzeted a körülmények szerint eltűrhetetlenül mostohává vált. Azon családál, a hol anyád halála után menhelyet találtál, meghasonlásban vagy. Szeretnél tőlök szabadulni — és zárdába vágyódsz.

Gondoltam én régen, hogy ez lesz a vége!
De hát hová is mennél — mint épen zárdába?
Neked való hely az. Halottak estélyén láttam — a hajlamodat is rá.

Tudod-e mi a zárda?
Hogyne? Oly hely, hol megnyugszik a lélek, hol a szenvedő szív kipihenheti a hosszas zaklatást.
Ez kell neked?
Alig hiszem!
Igaz! A zárda jó hely — a dologke-
rülőknek is!

Ne siess oly nagyon, kedves hűgom!
Szép ez a földi élet a zárda nélkül is.
Virágos, boldogsággal és örömmel teli, csak élvezni tudni kell — de mértékletesen.
Mi lesz akkor véglegyendő?
Hát hisz ugy-e ott a barátsuha — s az igaz szívűek így is egyesülhetnek.

Dr. Tolle.

A részegeskedés ellenszere. Skandináviában ha megrögözött részeges kerül a bőrtöbncbe, táplálékul nem kap egyebet, mint bort és borbaázattott kenyert. A rab eleintén élvezi e tápot, de csakhamar kíméletlenül kezd válni rá nézve, s végre megundorodik attól. Rendesen tizednapra ugy megeszmörlik a rab a boros commedintától, hogy később éhen veszni mint ezt bevenni. E gyógy mód mindig sikeresnek bizonyult.

A magyar prt. egyetemes konvent.

(Első és második nap.)

A református egyház nov. 15-én tartotta egyetemes konventjét, melynek főtárgyát a tiszántúli kerület indítványa képezte a rég tervezett közzsinat tárgyában. Vay Miklós elnöké választatván megnyitá az ülést s azután mindjárt előterjesztette az említett indítvány, melynek tartalma a következőkben foglalható össze:
Kiküldetik négy bizottság; az első tervezet készít a zsinat szervezéséről, megterjesztéséről, idejéről, a tagok választásának, a költségek fedezésének módjairól, a tanácskozási rendről; a javaslat mérsékelt presbyteri rendszert javasol, kettős elnökséggel, a világi és az egyházi elem paritásával. A második bizottság rendszeres egyházalkotmány-tervet dolgozon ki, melynek legf. szentesítése után hatályon kívül helyeztetnének a Komjádi Geleji Katonaféle kánonok, de a hitágazatok ebben illetetlenek maradjanak; ezt a javaslat kivált azzal indokolja, hogy a hitágazatok változtatása akadályul szolgálna a

megfűszerezi, — mint a csók az idilli szerelemet.

Rabjává tesz mindenkit.
Kegyedet is — szép Myss?

Uj darabot adtak. Nem vagyok kék vér, tehát megbocsátható, hogy kissé jókor jöttem a színházba. Végtelen gyönyörűséget ad nekem az az öt perc, mely az előadás kezdetétl. kitűzött idő s a függöny felgördülése között eltelik. Ekkor telnek meg a támlásszékek s emeleti páholyok. A fűzintiek pedig öt perccel, később, mikor már az előadás kezdetét vette. Nem panasza, vagy szemrehányásképpen mondom ezt Myss, — ámbár talán méltó okom lenne nehezíteni, hogy mindig oly sokáig várat magára! Hanem csak azért említem föl, mert így a szokás.

Kegyed is tehát öt perccel a függöny felgördülte után, kedélyesen kacagva lép be páholyába. J a q u e, a magas, fehér fogu, szeder ajku mór-inas leveszi kegyedről a nyuszt prémes felöltőt, s azzal kilép a kajútól, hogy a külső ajtónál, mint egy védszellem állva őrt, összefont karjaival virasszon kegyed mulatsága fölött. — S míg Jaque így — addig kegyed legelőször is a tükörhöz lép, s megelekedve veszi észre, hogy fejéke rendben, hogy a csipke kendőjét nem törte össze a nyuszt felöltő; — hogy a brillante-nyakék jól veszi ki magát a kék szalag fölött, hogy az alabástrom rózsás királyi pompát varázsol fürteire...
S én mindezt gyönyörrel nézem; lelkesülve mondom el szomszédoknak, hogy Myss ma szebb, mint valaha. Nem tudok semmit az előadásból; azt sem tudom én, mit játszanak; én mással vagyok elfoglalva. Vannak elegen,

szentesítést illetőleg, mert az állannak, mint a javaslat kifejti, joga van tudomást szereztetni arról, hogy az egyház, melynek alkotmányát szentesíti, azon hivatalos alapján áll, melynek számára a vallás szabad gyakorlata, a nyilvános korporatív jog megadatott.

A harmadik bizottság javaslatokat tenne az egyház fegyelmi eljárásának s az egyházi perrendtartás szabályozásáról, természetesen csak az egyház kebelében gyakorolható fegyelmi eljárásra nézve; továbbá javaslatokat készítne egyéb kérdések pl. esketés körüli eljárásnál. Ennek kapcsán a javaslat határozottan a kötelező polgári házasság mielőbbi behozatala mellett nyilatkozik.

Ebből folyólag a javaslat ajánlja, hogy egy negyedik bizottság a felekezetek egyházainak és iskoláinak államjogi viszonyairól, a felekezetek más felekezetekhez leendő viszonyairól adjon javaslatot.
Ezek képezik a javaslat főpontját; az eljárás az volna, hogy a kiküldendő négy bizottság munkálata egy újabb konvent elé terjesztetnék.

A javaslat élénk vitára adott alkalmat; többen a mellett nyilatkoztak, hogy csak egy küldöttség küldessék ki, mert ez egyöntetűbb munkálattal adna.

Végül gróf Lónyay Menyhért szólal fel és azt indítványozta, hogy a konvent most bocsátkozzék a kérdések érdemleges vitásában, hogy a kiküldendő bizottság igy némi irány legyen adva, mert máskülönben nem fogna semmire se mehetni. Felemlíté, hogy a zsinati határozatok szentesítési jogáról az állam — tekintettel a nemzetiségi zsinatokra nem mondhat le. Előadta aztán nézeteit a megoldandó kérdésekről és javaslatot holnap írásban fogja benyújtani: a konvent ezután a munkálattal fölveit érdemleges tárgyalás alá fogja venni.

Nov. 16-án Lónyay Menyhért grf. indítványozza, hogy az egyetemes értekezlet egy... számából álló bizottságot küldjön ki azon megbízásból, hogy tegyen javaslatot az egybehívandó zsinat helye, ideje, tagjainak száma, a választás módja s a tanácskozás sorrendje iránt. Hozza javaslatban azon kérdéseket, melyek a tartandó zsinat tanácskozási és határozati alá lépnek terjesztendők.
Az egyetemes értekezlet a kiküldött bizottságtól törvényjavaslatot kíván a következő tárgyakban:

A magyar protestáns egyház canonjairól, a fegyelmi eljárásról; oly konventről, melynek feladata lenne jogérvényesen és kötelezőleg határozni mindazon ügyekben, melyek a magyar protestáns egyházat közösen érdeklik és egyetemes intézkedést kívánnak.

A bizottság javaslatai könnyomatván, közölje az egyházkerülettel és az egyetemes értekezlet tagjaival. Ezután az egyetemes értekezlet ismét egybejön, a zsinat elé terjesztendő javaslatokat meg fogja állapítani.

Révész Bálint szerint az egyházszervezet megállapítása a fődolog. Az iskoláigye nézve azt hiszi, hogy a tiszántúli kerület javaslatában befnoglatatik.

B. Vay Miklós azt mondja, hogy a formulázás a tiszántúli munkálattal alapján készült s igy itt csak arról van szó, hogy a munkálattal általános tárgyalás alapjául elfogadtassék.

Révész Imre debreceni lelkész aggodalmakat táplál Lónyay indítványa ellen. A tiszántúli alkalmozó zsinatot akartak, ugyanerre törekedtek már régebben is s a legutolsó budai zsinat szinten országos szervezetet óhajít létesíteni. Ee midőn ezt határozottan óhatják, egyáltalában nem akarnak procrustes ágat készíteni s az egyes egyházkerületek autonómikus szervezetét csorbitani nem akarják. De szükséges ily szervezet s annak sanctionálása a magyar protestáns egyház megerősítése végett szükséges, miután máskép meg az egyházi adó kivétele sem lehetséges. Nem

akik tapsoljanak helyettem. Én másban gyönyörködöm...

Myss kimért eleganciával nyit föl egy kis dobozt, a melynek bársony párnái közül egy kis gépezethez hasonló valami vándorol elő. Előveszem a látszóvemet s megnézem, hogy mi az? Két csöböl álló, csinos készülék, ablakokkal, melyeket kegyed csipke kendőjével szépen megfog, talán azért, hogy jól viseljek magukat, ugy-e? Aztán kimért lassúsággal szemehöz emeli a gépezetet, s az igen tisztelt publikum abban a kiváló szerencsében részesül, hogy magát részben és egészben bemutatassa Myssnek, ha éppen ugy méltóztatik!
S ennek a kis gépezetnek, mely kegyed főudvarmestere lett a színházban, — a neve „L a t c s ő”.

Mindenre, a mi szent, kérem önt, szép Myss, ne tagadja meg, hogy e kis gépezet, e kis „udvarmester” igen megbízott kegyed belügyei körül. Igen megbízott miniszter. Talán egy kissé túl is kapott, és vissza is él a bizalommal. Talán rabja is lett ön, s ő az, ki parancsol kegyednek. Ne nevéss kérem; ne rázza tagadólág szép fejt; és ne fogja rám, hogy én tulságos jelentőséget tulajdonítok e kis pokoli gépezetnek. Oh nem! Én csak azt mondom el, a mit a tények velem elhitettek. Kegyed rabja e kis „udvarmesternek”. — Igen, Myss lemondana örömmel páholyáról, ha valami nagy hatalom, mely kegyednél is hatalmasabb, azt a szivtelen feltételt kötne a színházban eltöltött percekhez, hogy a kis udvarmestert rejtő dobozt, csak egy, véletlenségből hagyja otthon. Ugy-e, hogy lemondana páholyáról s inkább otthon maradjon zongorája és

elegendő ennélfogva állandó konvent létesítése, hanem bizonyos állandó egyházszervezetet kell alkotni. (Helyeslés.)

Elnök kijelenti, hogy Lónyay Menyhért hajlandó indítványába betenni, hogy a konvent tárgyai közé vételessék s az egyház szervezetéről javaslatlétél alulról felfelé. Ezen módosítás általában helyesléssel fogadtatott, de Móritz Pál, b. Kemény Gábor, Révész Bálint, Beóthy Zsigmond még ajánlani szükségesnek látták ezt. Igy a hosszadalmas s sok tekintetben unalmas vita egész 12 óráig tartott, midőn elnök kimondta, hogy a Lónyay munkálata általában s részleteiben elfogadtatott.

Ezen munkálattal szerint egy bizottság volna kiküldendő. Elnöki előterjesztés folytán elhatározatott, hogy a bizottság a télen Debrecenben üléskezzék. A küldöttség tagjainak megválasztására Tisza László külön bizottság kiküldetését ajánlja. Mások ellene szólalnak. Kántor Sámuel, gr. Rády Gedeon Pestet akarja székhelynek, (nem Debrecen), Molnár Aladár, Mórca Pál, Szász Károly, Nyiri, Tisza László egymástól lényegesen eltérő javaslatokat tesznek. Végre elhatározatott, hogy minden superintendia a holnap gyűlésig jelölje ki tagjait, a debreceni 5-öt, az erdőlyi 4-et, a többiek 3-3-at s mindegyik két póttagot. A zsinat helye — Debrecen vagy Budapest — holnap fog megállapítani.

A fontos kérdés elintézése után több folyóügyi intézetik el. Balogh Ferenc és György Endre, az edinburghi gyűlés tagjai, bemutatják jelentéseiket: felolvasották tekintik s archívumba tetetik le. Jelenti, hogy a londoni theologianál magyar ifju számára stipendium tetetik.

A „Szabadság” óriási szobra. New-York öblének egyik szigetén oly világitó tornyot képzülnek emelni, mely mellett a müncheni „Bavaria” eltorpúl. A szabadság istenasszonyát fogja az ábrázolni, melynek fejből 7 sugárban villámok fény fog lövelni, s mely fölemelt jobbában világitó fátylát fog tartani, melynek világa 60 mértföldre lesz látható. A szobor magassága a fáklya csucsáig 42, a talapzaté 20, az összes magasság 67 méternyi lesz. A szobrot Párisban Mauduit s társa műhelyében $3\frac{1}{2}$ m^m vastag rézből alakítják hajtással s a jövő évi párisi közkiállításra lesz látható. A kéz fiáklátul már ki volt állítva Philadelphian s e rész magában 1800 kilogrammot nyom. A szobor feje 4 méter magas és kerédeke 14 méter, benne 15 személy magas és kerédeke 12 méter, benne 12 személy magas és kerédeke 20 centiméter hosszú; innen a kontyig a fej átmérője 5 méternyi; a száj 80 centemeter hosszú s a fülek 1 méternyi hosszúak. A kéz 4 méter 20 centiméter hosszú s a középujj majdnem 2 méternyi s 45 kilogramm súlyu. A szobron belül vas lépcső lesz.

Férfiaink színvallása.

— Felhívjuk a hölgyek figyelmét is. —
(K.) A családi élet kertében annyi rózsaterem, hogy a kertész földi paradicsomát föl-
vást tündököl díszben tarthatja vele, — de ha egy a rózsma millió a tövise. A fiatal ember az ifju leány találván alkalmazott egy szavában, elhalasztott gyönyögkészkörítésében, más-hoz nyíltan intézett mosolyában millió szúrótövisz fedez fel. Igen, mert abban a sorban érze van.
A csaádi élet kerte nemcsak rózsából áll, hanem van ott elég pudrás vén gyümölcsefa is mind a két nemi életből. Az ifjuság élet eleme: a szerelem: — a tevékenység s munkaerővel rendelkező férfiak a színvallás, melytől épen csevegésünk tárgyaül állítunk előtérbe; az elidősödött családtagok életeleme pedig a szeretet. A szeretet mindent eltűr, mindent elfedez! Ha angyalok nyelvén szólánánk is, ha szeretet nincs bennünk, annyi az értékünk mint — 0.

papagálya mellett, hogy sem ily lelketlen félételeteket elfogadjon. Pedig lássa, a drámai hős szavai, és a hō tenorok trillái nem a lát-cső szűk folyosóján át keresik meg az utat füleink felé!... Ugy-e?

De hiába!
A látszóvet kegyednek nem kárpótolja semmi sem.
Ugyan kedves, szép Myss, mondja csak, mit tenne e percben, ha a kis udvarmester nem lenne ott szép fehér kacsói között?...
Én nem hiszem, hogy egy könnyen le tudna mondani nem egyetlen egy, csak e mai esteről is. Én nem birom elhinni, hogy képes volna kibékülni azzal a gondolattal, miképp ma este kegyetlenül visszautasítsa mindazon látogatóit, kik látszóvének, a kis udvarmesternek pártfogása mellett elég szerencsések és boldogok lehetnek visite-et tenni pár pillanatra Myss igazó tekinteténél...
Kegyed mosolyog? Tagadólág rázza ismét szép fejt?
Hiába, hiába! Én megmaradok állításom mellett. És újra azt mondom, hogy kegyed rabja a kis udvarmesternek.
Jaj és szászoros eszerszeres jaj lenne a szegény öreg Jaque-nek akkor, ha a látszó véletlenségből otthon maradt volna!
Kegyed fenséges haraggal és szokatlan szigoru hanggal parancsolná meg szegény Jaque-nak, hogy siessen, szaladjon, nyargaljon, vág-tasson — és kérje el a komornától a végteljes dobozt, melynek piros bársony belé-sében a kis udvarmester, a kegyed status minisztere lakik. A szegény Jaque nyargalna, vágatna, mint a repülő hollandi, s öt perc múlva visszatérve, feldult vonásokkal, zilált

A tiszteletes hajlott kor azért érdemli főkép a tiszteletet, mert már ifjusági szenvedélyei lezajlottak, férfias tetterői hanyatlásn-
indultak, tehát csak szeret, szeretettel szere-
kebléhez kész ölelni a világot, hogy e világ-
nak még tényező tagja lehet. Egykori boldogsá-
ga, mult érzelmel, öröme, bánata, emlékei
mind megannyi szivgyökér, mely őt az anya-
föld talajához erőstti. Azért szeret szeretettel,
mert már nem szerethet szerelemmel. A sze-
retet destillált szerelem.

Ki tisztelettel nem hajlik meg az ősz homlok redős s nagy tapasztaltság előtt, vagy nem tudja: mi a kegyelet, vagy tulzolan önhitt.
Ha férfaink színvallásáról óhajtunk cse-
vegni, előbb azon okokat kell tárgyalnunk, melyek a színvallást előidézik. Nevezetes kiválóan érdekes ok a színvallásra nézve az ifju kor, mely tele van érzeménnyel, mint a napugás-
ros lég fényvel, meleggel s termékenyítő erő-
vel. Csak ifju erély s lángoló sziv szerethet oly szerelemmel, mint Isten szerelme, midőn semmiből világot alkotott.

Az emberi lélek ész és szerelem által szabad akarata szerint uralkodik a nagy mindenségen s uralkodik saját fáján.

Az ész életszerve bennünk: az agy; az érzelemé: a sziv.
A szeretet ész és sziv együttes működéséből áll elő, mint gyümölcs a nap és föld termékenyítő ereje által. A szeretet nem kíván viszonságot, mert szerethetünk szeretettel olyat is, ki vagy mi által nem szerethetünk vizont; olyat, ki lelünk ez enyhe sugár-
rát felfogni kész ugyan, de arczát elföldi előtte, ki legszentebb érzetünket igyekszik tova odázni. A nap előtt gyakran fellő borong, meg-
fogy-e azért ragyogó fényében?

Földi életünk igaz boldogságát csak a mindent áldozó, de semmit nem követelő szerelemben érhetjük el.

Minden, mi szeretet talajából fejlődik ki, nemes és sép.
Valjon kivánt-e viszonságot a római hölgy apjától, aki éhhalálra ítélve a börtönlaklakon át emlőjéből táplált?
Az ember, ha-za, szüle s gyermekszeret, oly nagy, nemes és szép gondolat, mely millió változtatban testesült már meg a földi életben.

A szeretet csendes, mint a méltóságos folyam, mely ha árad is, lassan növekszik árja, nem ugy mint a hegyi patak, mely a felhőszakadás emlőjéből táplálkozva mindent eltöröl. A rohamos hegyi patak jelképe, a mindent még önmagát romboló szerelemnek is; a csendes folyam, ha árad is, csak termékenyit.
Az ifjukor színvallása a piros szerelem. Pompas derűvel keletkezik a piros hajnal. A rózsabimbó felső állapotában a kedves szerelmi színt tünteti elő. A rózsabimbó élete még nagyon ifju, inkább azért van, hogy másokat elbájoljon, mint azért, hogy élvezzen.
Ezért rózsakor az ifjukor. Vannak azonban ifjak, kik a rózsakor hajnalát a természet valódi hajnalának paizsa alatt lesik át ezek már csakugyan színt vallanak; mert szín-
ők, mely alatt tovább óhajtanak törekedni a leglovagiasabb színek egyike, a piros.

A kártya felalálásról már emlékezőnk, hogy egy elvetompult francia király szorakoztatására volt cselezva. A kártyai piros szín, napjainkban is a szivalak, az ifjuság bohózkodása, urak egyik tényezője. Tehát az ifjukor mai színvallása férfiak részéről a kártyában létező piros szín, mely szerelmet nyereséget s egy futó pillanat érzéshullámára fektetett életboldogságot veszít vagy követel.

— Ozman basáról, ki legérdekesebb alakja a török hadseregnek, hosszas leirás közöl egy külföldi levelező Retenhetetlen, hős, éber, körültekintő és szerény, oly tulajdonságok, melyek tiszteletre méltóvá tehetik és teszik is min-
denki előtt. Teste mintha vasból volna gyurva;

hajjal és kioldott fehér nyakkendővel lépne be a páholyba, hogy átnyújtsa a kis udvarmestert és kiérdemelje azt a fenséges mosolyt, mely a kegyed ajkairól annyit tesz, mint a bünbocsánat a mennyország kapui előtt...

Ah de ez már mégis borzasztó! A második felvonás járja. Én szakadatlanul kegyedet nézem, fardhatlanul beszélek. És Myss rám se hallgat, felém se néz.
Az ördögbe is!
Egyre csak mást fixiroz!
Igaz, nincs jogom kegyedet özni. Hiszen én még csak be sem vagyok kegyednek mutatva. Igaz! De végre is így, madártávtól már jó ismerősök vagyunk, s talán egy kissé mégis csak több figyelmet érdemelnek!
Az „ismerős ismeretlenek” is vannak bizonyos jogai, melyeket a társadalom nem szókott elvitatni.
Én csak e jog nevében kérek egy pillantást kegyedtől.
Igaz, hogy e két páholy egymástól messze van. — De tehetek-e én arról, hogy két páholy között oly véghetlen a messzeség, miszerint az a gondolat, mely az egyikben születik, a másikhoz csak meghalni jár el? Tehetek-e én arról, hogy a látszóvek csak néma nyelven beszélnek, s Myss e néma nyelvet nem akarja megérteni?
Nem tehetek.
Oh; hiszen ha tehetnék, soha ki nem fogynék azokból a szép mesék, regék, legendák, melyek a szerelmes szivek gyermek világából vannak összeszedve, s a melyeket Myss örömebb megtpsolna talán, mint

az egyes polgárok magok birják mindazt a mi a hazát hatalmassá teheti.

Hogy e tekintetben hazánk kormányai a kezdeményezésben nem maradtak el az tagadhatatlan, — gazdasági tanintézetek állították, a hol a jövő gazdái az okszerű és tudományos gazdálkodásban képeztetnek. — s a hol a tanulni akaró gazdák a célszerű berendezésben, és egy gazdaság okszerű kezelésében élő példát láthatnak, valamint a gépek működésének és munkaképességének megismerésében mindenkor alkalmat nyerhetnek magoknak.

Fel tehát polgártársak, törekdjünk egy szívvvel lélekkel földmívelésünk felvirágztatására.

Futó Mihály,
gazd. tanár.

Hol van a legtöbb ügyvéd? Németország, mondják, sokra vitte, mivel 7000 ügyvéd van. Németország lakosságához viszonyítva, e szám csekélynek mondható, mivel közel 8000 emberre esik egy ügyvéd. Nálunk minden 3000-re jut egy gyakorló ügyvéd. Legtöbb ügyvéd van, — s ez csakugyan furcsa és meglehetősen a ügyvédek tulajdonosának féltelmét, — épen a gyakorlati Egyesült-Államokban, számuk 33,000-re rögug vagy fejkielint 1100 lakosra jut egy jogvédő. Az., Albany Law Journal statisztikája szerint az egyes államok így vannak ellátva: New-York 5.615, Missourri 3,452, Pennsylvania 3,253, Illinois 2,683, Ohio 5,563, Indiana 1,681, Kentucky 1,552, Massachusetts 1.270, California 1,115. Legtöbb van e városokban: New-York, 1.286; Philadelphia 991; Chicago, 629; Saint-Louis, 564; San-Francisco 433; Brooklyn, 729; Boston, 345; Baltimore, 342; Washington 1370; Uj-Oáléans, 310; Cincinnati, 293; Cleveland, 266.

Ismeretterjesztő.

— Székelyföld értékesítése. —

De hátra volt még egy nagy dolog: el- ösmerni, hogy a magyar nyelvnek vannak a mi rokonai is. . . Ezt ugyan tette még jókor Sajnovics, ki Lapphona csillagvizsgálás szempontjából utaztatásban figyelmes szemlélete folytán észrevette némi nyelvnek, kivált a lappnak a miennkel feltűnő hasonlóságát, de korát megelőzött munkája nem részült méltó figyelemben. Hiányzott még az is, hogy, mint más nyelvek tudósai a magok rokon nyelvvel okszerűen cselekedtek, a rokon népek nyelve tanulmányozásával is öregbitsük nemzeti nyelvünk tudományát, hogy e nyelvek rokon saját- ságait kikutatva, anyészetnek induló nyelvtan- anyagukat a tudományos világall megösmer- tetve, azokat a mi nyelvünkkel egybe vetve az előbb különben is kis térre szorult magyar nyelvtanulmányt kiegészítsük, szélesítsük.

Erre nagy szükség is volt, de csaknem lehetetlennek látszott abban az időben, mikor némely képzett, de nemzeti büszkeségében elfogult férfi azt vitatgatta, hogy a magyar nyelvet Isten Ádám és Éva idejében terem- tette s hogy első szüleink e nyelven szóáltak meg először s mint ilyen, szűzes tisztaság- ban maradt meg mindazon napig. — hogyan lehetnének tehát a dicső származásu magya- roknak olyan rokonai, mint például azok a sehonnai (?) finne, vogolok, ostoba elneve- zésü (?) zürjén-vostyákok, kik alig adják — szerintök — némi jelét mivelődési hajlandósá- guknak. Bizony pedig ezek a mi rokonaink, nincs is okunk szégyenleni őket, mert ama rokon népfaj, mint több elfogultatlan tudós is bebizonyítja, éghajlata zordonsága és sok vi- szontagságos küzdelme ellenére is több ízben megmutatta életrelvőségét, természetének szí- vosságát, józan esztét, tudományra fogékonysá- gát, kiellen hazája iránt forró szeretetét. Ko- rán belátta ezt élesen látó Regulynk, ki szen- vedésekkel, küzdelmekkel teljes utazásában a velünk rokon nyelvek ismeretének az az ösz- szevazsonított magyar nyelvészetenk hasznos anyagát nagy szorgalommal gyűjtögette össze.

A megalapítás érdeme, dicsősége Hunfalvy Pál tudósunkat illeti, ki időnként tudomásunkra juttatja, hogy ama szívós természetű s csekély vidékre vonatkozó ugor népek (igy nevezik a tudományos világban ama fajokat.) nyelvéből a magunkéra, mint vele rokonna sok tanuságot merithetünk. E téren sok jeles, bámulatra méltó fölfedezést tesz jelenben is a mély tu- dományu, nagy készütsűségű Budenz, ki német származása ellenére is egyike a szellemi té- ren legmunkásabb magyaroknak. — ki meg- győző erővel, alapos okokkal, messzelátó te- kintettel azt bizonygatja, hogy a magyar a vele rokon népek nyelvéből a magánéknak ta- nulmányát nemcsak bővítheti, hanem a mit magának, a szoros értelemben vett magyar nyelvnek. fejlődéstörténelmi, nényelvi részle- tes, tüzetes tanulmánya sem adhat meg az adatok csekély volta miatt, t. i. nyelvünk ősi rendszert, az ennek felismeréséből származó óriási eredményeket; a lehető legnagyobb mér- tékben tünteti föl s ezeket az összevazsonlitó nyelvtudományu világító fátylójánál a nyelvök bányájában összekeresve feldolgozza a fűrké- sző bányász.

Ama már szöbáhozott korszak, melyben némely férfiak egyszor felfogásukkal, elfo- gult nézetükkel néha túlságba is estek, ke- ményen harcoltak ama vélemény ellen is, mely szerint a magyar nyelv más idegen népektől is kölcsönzött némely fogalomra kifejezést. Pedig köztdudomásu dolog, hogy egy nyelv sem maradt meg eredeti tisztaságában, különösen ama népeké nem, melyek nem szigetelik el magukat a világtól, hanem egymással a szel-lemi vagy más téren kisebb-nagyobb mérték- ben közelednek.

Az országok ugyanis egyik a mással vagy hódító, vagy leigázott minőségben élnek, vagy békés egyetértésben egymás mellett megférve kereskedelmi vagy más összeköttetésben van- nak, legyen bár az az érintkezés a legkezdet- legesebb fokán is; így egymással társalógván, lehetetlen, hogy egyik a másiktól ne kölcsö- nözön szándékosan vagy öntudatlanul egy és más tulajdonságot, vagy hogy át ne vegyen valami kulturális cikket, tárgyát. Ilyenkor az- tán gyakran az is megtörténik, hogy a más népektől elsajátított fogalomnak, kölcsön vett tárgynak, foglalkozásnak a nevét is magávéva teszi. Így kölcsönözött a magyar nyelv is, — bármint tagadták is ezt. Vizsgáljuk meg e ak nyelvünk: elég talán fölös példát is találunk benne az állítás bizonyítására. Hány meg hány száv és más nyelvű szó jött nálunk divatba Ujabbban is igen sok művelt, nem művelt nép- pel kisebb nagyobb, legalább szellemi ösze- kötötésbe jöven, a mennyiben különösen ide- gen írókból fordítottak, — más népek némely fogalmának, cikkének z- zava is jutottak el hoz- zánk, bármennyire egyeztek az is nyelvújítók sok idegen szót magyarral — ha jóval, ha rosszsal kifejeztek. Még e század elején is ros- szszemmel nézett több baivéleményű magyar azokra, kik a magyar nyelv jelességét nem tá- gadvá belátták azt is, hogy nem válik szűgye- nére nemzetiségünknek az idegenből került, de megmagyarosodott szavak meghonosodásának elismerése; s tudományos uton be is bizonyi- tották, hogy bizony meglehetősen számmal van nyelvünkben idegen szó.Mert hiszen terjedvén nálunk más nemzet kulturája, terjedtek az idegen népektől kölcsönzött tárgyak, fogalmak nevei is, többször csak másod kézből. Igyekez- tek is némelyek az átvett fogalommal együtt a- nak elnevezését magyarosítani. De ennek el- vegő, a jó víz már fél életfentartó. De nem kell azt himni, hogy a székely földhöz ragadt szegény. Nem áll az. Igaz, hogy ha a mi du- san termő Kanaánunkat vesszük kiindulási pontul, hol az egyszerű gazdának is megterem 80—100 métermázsza buzája, s hol van rá eset, hogy a tulipános láda fiában megpenészedik az ezres bankó — hát ehez viszonyítva, sze- gény a székely, mert bizony nagy ritkaság ott egy csomóban ezer frt. Hanem mindenkor a helyzetet, melyben él a nép, kell venni mér- legül, s ekkor ugy fogjuk találni, hogy a székely szegény ugyan, de mégis sorsával elége- dett, s bizonyára boldogabb, mint a könnyen jóléhez jutó alföldi, a kinek selyem keszke- nőhöz, dusan terített asztalhoz szokott családja el is tudja költeni a jövedelmet. Mig a székely fáradtsággal szerzett bevételéből nemcsak, hogy családját tisztességesen fenntartja, de ab- ból egy keveset meg is tud takarítani.

A székely népek pénzbe kerülő igénye nincs. Cifra ruházkodásra nem vágyik, mert másfelezer cv óta divatban nem levő, maga szötte-fonta ruhát a világtól sem cserélné fel semmiféle selyem szövettel sem. Drága mulatsá- gok nem fordulnak elő közöttük, még nagy váro- saik sincsenek, a hol a pénz elköltésére csábító ingerek volnának. Havasai közt elvonultan él az ő megszokott egyszerűségében, tisztelve tör- vényt, uralkodót, félve az Istenet, a munkában, foglalkozásban keresve és találva örömet, szó- rakozást.

Igy él a székely, ilyen a székelyföld hal- vány körvonalaiban.

lenére gyakran megmaradt az idegenből került s magyarrá vált szó. Nem is csoda, mert volt eset rá, hogy a magyaritás fölős volt (kinek jutna eszébe most magyarosítani az a bla k, a s z t a l száv — t é g l a , t á b l a latin szó- kat.) vagy az idegennek néhol helytelen meg- szokása nem engedte használatba jönni, vagy pedig — a mi nagyon gyakran történt — az ügyetlen szócsinálás miatt figyelembe se vet- ték, stb. stb.

Van tehát már hála jó Istenünknek! több tudományos intézetünk társulatunk mellett Bessenyei óhajlásaként nemzeti aka történeti nyelvtdományunk van halhatatlan emlékü Kazinczyk buzogságából erőben teljes költői mű nyelvünk, megvan ala- pitva s virágzik ö s s z e l a s o n l í t ó n y e l- v e s z e t ü n k f e l v a n n a k e l e v e n i t v e s ö m e r - e t e s e k e l ö t t ü n k i r o d a l m i k u t f o r r á - s a i n k s m i n d e n i r á n y b a n h a d u n k e l ö r e a t ö k e l e t e s e d é s f e l é , m e l y n e k l e g f ö b b e l ö m ö z d i - t ó j a a j ó e r k ö l c s e s e l p á r o s u l t t u d o m á n y , — sok oldalu munkásság, szemlélődő vizsgálódás, a külföld jeles intézkedéseinek elterjedése, ön- álló nemzeti komoly törekvések, új eszmék, feltárlása a a régi jók megtartása követke- ztében tért nyerünk az ipar, kereskedelem, mű- vesztet, tudomány áldados mezején, szellemi előmenetelünkkel együtt fejlődik a gyümölcsö- zésnek indul nemzeti nyelvünk is, a tudo- mányok minden ágában igyekszünk az új fo- galmakra magasabb eszmékre is magyar kife- jezéseket teremteni. Nem is csoda, hiszen a magyar nyelv képes erre. Vessélényi azt mondta: „a magyar nyelv, erős mint a zugva rohanó árvíz, elhatározott, mint a férfias, el- szánt akarat, oly egyszerű és tiszta, mint az anya sziv aggodalma.”

Azokban félni lehet, hogy nyelvünknek emez szóba hozott egyszerűsége és tisztasága veszélyeztetve van vagy ha nincs, lenni talál. Miért? A felelet rá igen egyszerű.

A folytonosan előre haladó tudományos- ságnak és minden oldalu mivelődésnek vannak káros következményei is, amennyiben azokkal együtt idegenesség terjed el. Nevezetesen a külföld eszméit átítelve, a hanyag és gyors közléssel együtt az idegen nyelvek kifejezését is vagy nem eléggé megdondolva, vagy öntu- datlanul is áthozzuk magunkkal, nyelvünket el- halmozzuk a más népek nyelvnek magukban véve jő, de ránk nézve káros hatása szólás- módjaival. Különösen terheli a vád némely fö- városi lapunkat s a három legműveltebb nyelv- ből fordított vagy azok után dolgozott műveket, melyek hirtelen dolgozás termékei lévén, sok- szor magukon viselik az idegen gondolkozás- mód bélyegét, s nem egyszer hallható a pa- nasz legjelesebb férfaink ajkáról is, hogy nyelv-ünkben terjedni kezd az idegenesség; pedig, ha fontolóra vesszük, hogy a rohamosan ter- jedő hivataloskodás, az idegenekkel min- den lépten nyomon érintkezés, mily nagy be- folyást, mondhatni nyomást gyakorol nyelvünk- re, s ha figyelembe vesszük, hogy olvasgatni kezdő részünk is gyakran finomabban beszél- ni törekvésből kapva kap az új, de nem magyar zamat kifejezéseken: bizony komoly aggoda- lommal kérdezzük mire vezet e korcsosulás? nem veszt-e majd nyelvünk eredetiségéből s nem lesz-e kiforgatva évtizedek folytán gye- nülni kezdő alapjából, kivált ha tudjuk, hogy a ros, a hibás könnyebben ragad emberi gye- zességünknel fogva is ránk, mint a jó?

Vozári Gyula,
szatmári tanár.

Gyászlap.

Általános megbotránkozást keltett Poz- szonyban, hogy gróf Bathányi Ferenc teme- tésze alkalmával Heiller Károly városi plébános a halottas háznál német nyelven végezte az egyházi szertartást. „Ily incarnatus magyarfaló dominál Pozszonyban, — a régi koronázó vá- rosban.”

Mi újság?

* **A debreceni önkéntes tüzlő egylet** f. é. november hó 6 án tartott ig. vá- lasztmányi ülésében hozott határozat foly- tán, és az alapszabályok 3-ik §-a érte- lem szerint az egyleti tagok ezennel fel- hivatnak, hogy tagság díjakat f. é. de- cember hó 15-ig Kaszonyitzky Endre (ez előtt Kuhinka czég) egy-leti pénz- tárnoknál az onnan nyerendő nyugta mel- lett befizetni sziveskedjenek. Debreczen 1877. november hó 15-én. A titkár.

* **Érdekes zini előadásnak** nézünk elébe hét folyamán. Az angol Shakspere egyik leg- szebb legvetzetü, legkedvesebb színműve a „Szentiványi éjálom” kerül színr. Arany János remek fordításában. Shakspere s Arany oly két- név, melynek varázsa bizonyosan tömegesen fogja vonzani a közönséget.

* **Erről mit sem tudunk.** A debreceni színházban — mint a „B. H.” írja, legköze- lebb „B o l c s N e p u m o k” cím alatt egy eredeti operette kerül színr. Az egyes sze- repek töröl metset, magyar alakok, a tárgy is magyar életből merített s a második felvo- nás egy jelenete, a melyben egy vezekő bü- nöst a szt. György terére visznek, kiválóan

hatásosnak igérkezik. A libertóhoz a zenét most írja egy vidéki zenetanár.

* **Felolvasás.** Pénteken Gergely Károly főgm. tanár felolvasást tart Anakreon költe- ményeiről. A kitűnő tanár, kinek tolla a szépe- szetet is alaposan műveli, bizonyára nem minden- napi élvezetben részesítendi a közönséget.

* **Uj üzletek.** Brassai és Kovács a Burger- Lipót-féle, — Klein Alféd és társa pedig a Bazár épületben közelebb, előbbie férfi és női divat, utóbbiak pedig papír és könyv kereskedést nyit- nak. —

* **Vilmos Károly** jónévként örvendő vendég- lősnök házába a mult hetén egy ismeretlen tet- tes betört s onnan több értékes holmit elrabolt.

* **Nyilt kérdés** a piczér egylet választmá- nyához. Midőn a mult évben legnagyobb áldozat- készséggel az egylet megalapítotott, és virágzás- nak indult, nem gondolt senki arra, hogy ug yan- ezen egylet csakbamar hanyatlának fog indulni Valóban nem kívánatik ahoz nagy ügyesség egy sikerrel létesítetett életképes intézményt a ha- nyatlásnak engedni át. Valjon az egylet vissza- esésének okozói, egyszersmind megtérítik-e a szenvedet kárt, az által, hogy már kilencz hó óta a gyűlését egybebhíni elmulasztották. Debreczen nov. 17. G u s z m a n R ó b e r t

* **Jóbor cégér nélkül.** Frohner Bernát jó hírnévben álló polgártársunk miklős utcai házá- nál lévő borkereskedése helyiségében úveg es pohár számszám naponként igea jutányos áron jó bor kapható. —

Vasuti vendéglő. helyiségét mint halljuk Fehér Herman bérletre ki új évtől kezdve, — tehát a Szerencsi vendéglőnsek nem kedvezett a szerencse. —

* **Nagy Pál** főiskolánk kitűnő képzettségű tanára tegnap este felolvasást tartott a ter- mészettudományok köréből a főiskolai phisikai teremben. A terem zsulóságig megtelt. A köz- zönség nagy érdeklél viselgetett e minden te- kintetben kitűnő előadás iránt.

* **Több iparost** büntettek meg legközelebb azért, mivel tanulóikat az ipariskolába járni nem engedik. Szomorú fényt vet ez eset az illető iparosokra. —

* **Öngyilkos katona.** Pénteken este a nagyerdőn ismeretlen okból föbe lötte ragát a helybeli katonai börtön profusza. Tetteének okát nem tudja még senki.

* **Executió.** — Értésünkre esett, hogy a helybeli kir. törvényszék elrendelte, hogy oly esetben állapítja meg a végrehajtásnál alkalm- mazott becsüsk díját, ha a törvényszék által felvett hites becsüsk alkalmzatnak: ennél nagyobb executió nem kell, mikor van rá eset, hogy a háznál, vagy a szomszédban lehet több- ször, mint nem, kapni tanut és becsüt, ki nem 1—2 frt. de polgártárs iránti könyörületben díj nélkül kétsz ezen nemes tisztet teljesíteni, a mit a törvény ki nem zár.

— **Arviz M.-Pércsen.** A debreceni lege- löföld kiosztása alkalmából létesített canálisk, a szomszéd M.-Pércsen nem kis károkat okoz- tak vizeikkel, minek következtében a városi hatóság e bajon segitendő közelebb mérnökileg intézkedik a víz továbbításában, hogy ige a szomszéd község félelméből kiocsudják. — He- lyeseljük a városi tanács igazságkeretétét.

* **A földmívelés,** ipar és kereskedelem- ügyi m. kir. miniszter Nagyvárad városnak megengedte, hogy az ott tartani szokott or- szágos vásárok ezentul évenként a március hó 12-két, jun. hó 21-két, sept. hó 8-át és dec hó 8-át magában foglaló héten mindenkor péntektől kezdve tartassanak meg.

* **Beküldetett.** A szegediek által e hó el- sejére tervezett sorshuzás eredménye felől vá- rosunk lakossága tálykozást nem szerzethet- ven: felhívjuk e tekintetben szegedi atyánk- fiait tudassák már az eredményt? Több iparost.

* **Nem ros.** Mire visz némely üzletembert a modern szédelég mutatja azon tény, hogy egy bécsi gyáros a hirdalokban közetett hir- detésében azt adja tudtul a vevőközönségnek: 5 frt 75 krért 87 darab tárgy kapható, a me- lyek közt van egy bécsi színház is, a hol mind- járt az első felvonásban elviszi az ördög a — zsidót. Hát az utolsó felvonásban nem a gyá- ros urat viszi el az ördög?

— **Az igazságügyminiszter** a jövő hó folytán terjeszti a képviselőház elé az új pol- gári perrendtartást, melynek egyik főalapesz- méjét tudvalevőleg a külön semmitőszék eltör- lése képezi. E reform nem fog valami nagy pénzügyi eredményt felmutathatni, mert a kül- lön semmitőszék eltörlésével járó megtakarí- tást meglehetősen ellensúlyozandja a külön semmiségi eljárás megszüntetésével beálló apa- dása a bélyegilletékeknek.

* **A nagyerdő gőzfürdő,** mely egész uj- jonnán alakítottott át, pár nap mulva teljesen elkészül s a közönség használatára bocsát- tatik.

A főmunkatárs levél szerkénye.

Ipsének...Cinóber” című verszetel nem üti meg a kö- zölhetés mértékét. — Az iparos ifjak egylete belügyével nem szabad nekem foglalkoznom különben ugy hallom kézzül- nek a közgyűlésre. — Távközinek. En th, te ott furcsa kis időköz. —

Szatmári Károly,

felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos.
Főmunkatárs **Vadon Sándor.**